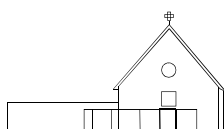

JONA

INNEHÅLL

Bakgrund	2
Löpande kommentar	3
Jonas bok och NT	5

PROFETEN JONA

(Lars Mörling 2018)

BAKGRUND

Författare och datering

Kvällsutsikt från berget Tabor mot Nasaret. Gat-Hahefer låg norr om Nasaret, uppe i bergen till höger

Författare var troligtvis Jona, Amittais son (1:1). Han var en profet som var verksam i Israel, det norra riket, under Jerobeam II (793-753 f.Kr.) Jona kom, enligt 2Kon 14:25 från Gat-Hahefer, som faktiskt låg nära Nasaret där Jesus växte upp (Jos 19:13). Troligen var Jona redan verksam som profet när han fick kallelsen att gå till Nineve.

Jonas bok är unik bland profetböckerna. Boken innehåller endast en kort profetia: *”Om fyrtio dagar ska Nineve förstöras”*. (3:4), i övrigt är den skriven i berättarform. Om profeten själv har skrivit den vet vi inte, men det är fullt möjligt. Jesus hänvisade till boken och tycks betrakta händelserna som verkliga historiska händelser (Matt 12:38-41).

Mottagare

Assyrien var en stormakt som hotade hela regionen. Ytligt sett handlar boken om Nineve, en mycket gammal och mäktig stad i Assyrien. Nineve låg vid Mosul i dagens Irak. Staden var inte officiell huvudstad på 770-talet f.Kr. när Jona var verksam, men de assyriska kungarna byggde till Nineve från 880 f.Kr. och framåt.

Man hittade Nineves ruiner på 1820-talet. När man väl grävde fram platsen gjordes mängder av fynd. Man fann bland annat ett bibliotek som var skrivet med kilskrift på lertavlor. I Jonas bok kallas Nineve för "den stora staden" (3:1) som "var tre dagsresor lång" (3:3-4) och hade 120 000 invånare (4:11). Nineve var befäst med höga murar. Att staden var så vidsträckt berodde på att floden Khosr flöt rakt genom staden. Khosr var en biflod till Tigris som flöt alldeles intill.

Kungligt brons huvud från Nineve (c:a 2300 f.Kr.)

På ett djupare plan handlar boken om Israel, som inte ville omvända sig trots alla profeter som Gud sänt genom åren, medan Nineve vände om efter ett enda profetord från Israels Gud.

Tema

Herren är barmhärtig och visar nåd när människor ångrar sin synd och vänder om till honom, även om de var Israels fiender (3:10, 4:1-2, 11).

LÖPANDE KOMMENTAR

A. Första kallelsen till Nineve (1:1-2:11)

1. Guds kallelse och Jonas olydnad (1:1-3)

Uppdraget var tydligt formulerat. Jona skulle gå till Nineve och predika dom p.g.a. ondskan i staden. Men Jona steg på ett skepp åt fel håll. Vi vet inte var Tarshish låg men man antar att platsen låg i västra Medelhavsområdet.

2. Jonas nöd och Guds räddning (1:4-2:11)

• Gud sände en väldig storm (1:4-16)

Det började storma. Sjömännen ropade till sina gudar som man trodde blivit vreda, men ingenting hjälpte. Jona låg och sov nere i botten av skeppet. Till slut erkände Jona att han var orsaken till stormen. Jona sa att Herren himlens Gud som skapat hav och land hade skickat stormen (1:9). Han föreslog att de skulle kasta honom i havet för då skulle det bli lugnt igen. När sjömännen kastat i Jona la sig stormen. Resultatet blev att sjömännen

började ropade till Herren, man offrade och bad (1:14-16). Säkert blev många av dem troende på Israels Gud den dagen.

- **Jona slukades av en fisk (2:1-11)**

En väldig fisk slukade Jona (2:1) och Jona var i fiskens buk i tre dygn. Jona bad till Herren. Det var en tacksam bön från en dödsdömd som blivit räddad från en säker död. Jonas bön beskrev verkligen både död och uppståndelse (2:7). Jonas förståelse av Gud och relation med honom hade fördjupats. Gud gjorde så att fisken kastade upp Jona på land (2:11), troligen vid Medelhavets nordöstra strand.

B. Andra kallelsen till Nineve (3:1-4:11)

1. Guds kallelse och Jonas lydnad (3:1-5)

Gud upprepade sin kallelse och nu gick profeten mot Nineve. Det Assyriska riket var Israels fiende och ett hot mot hela regionen. Jona ville säkert inget hellre än att Herren skulle förgöra Nineve i grunden. Jonas budskap var kristallklart: *"Om fyrtio dagar ska Nineve förstöras"* (3:4).

2. Folket i Nineve ångrade sin synd (3:6-10)

Man får anta att Jona talat om vem som låg bakom domsorden, eftersom alla förstod vilken Gud de skulle ropa till. Den assyriska kungen insåg allvaret och alla utan undantag fick order om att fasta och ropa till Gud. Hoppet var att Gud inte skulle verkställa domen.

Gud visade att han är barmhärtig och förlåter dem som vänder om till honom, även om de var Israels fiender (3:10).

3. Jonas besvikelse och Guds barmhärtighet (4:1-11)

Jona blev oerhört besviken när Gud visade nåd mot folket i Nineve. Här möter vi den verkliga orsaken till varför Jona inte ville gå till Nineve över huvud taget: *"Han bad till Herren och sade: "O Herre, var det inte det jag sade när jag var kvar i mitt land! Därför ville jag förekomma det och fly till Tarshish. Jag visste ju att du är en nådig och barmhärtig Gud, sen till vrede och stor i nåd och beredd att ångra det onda."* (4:2).

Det visade sig att Jona var rätt egoistisk. Gud hade nyligen räddat honom från en säker död och nu var han bara besviken över att domen uteblev. På olika sätt visade Gud Jona att en människa är värd oerhört mycket och att han bryr sig om alla, även Israels fiender. Avslutningsvis sa Gud till Jona: *"Skulle då inte jag bry mig om Nineve, den stora staden, där det finns mer än 120 000 människor som inte kan skilja mellan höger och vänster, och dessutom många djur?"* (4:11).

Jonas bok och Nya Testamentet

Om Jona faktiskt dog och uppstod kan man undra över. Jonas bön beskrev verkligen både död och uppståndelse: *”Jag sjönk ner till bergens grund med jordens bommar bakom mig för evigt – men du förde mig levande upp ur graven, Herre min Gud”*. Faktum är att Jesus drog en direkt parallell mellan sin egen död och uppståndelse och Jonas tre dygn i fiskens buk (Matt 12:38-40). Det är viktigt att lägga märke till att Jesus sa att på samma sätt som Jona var i fisken i tre dygn så skulle han vara tre dygn i en grav. Det tycks som om Jesus var övertygad om att händelserna i Jonas bok var verkliga händelser. När det gäller hur man räknade dygnen på Jesus tid så räknades varje påbörjat dygn som ett dygn.

Jesus noterade att folket i Nineve vände om vid Jonas predikan, trots att den var så enkel och kortfattad. Jesus samtida generation skulle få en hård dom. De hade inte vänt om, trots att de lyssnat till Kristus själv (Matt 12:41, Luk 11:32).

En huvudpunkt i både Jonas bok och Nya Testamentet är att Gud bryr sig om alla människor. Det spelar ingen roll vilken etnicitet eller religion människan har. Guds nåd och barmhärtighet gäller alla. Samtidigt ser vi att sann omvändelse var nödvändigt för att undgå domen. Vi ser också att Jonastecknet var mycket viktigt. Jesus måste dö och uppstå för att vi skulle kunna få förlåtelse och frälsning genom honom.

Jonastecknet som dekoration på en sarkofag (kista) från 280-300 e.Kr. i Vatikanmuséet i Rom. Jona var ett återkommande tema på tidiga kristna sarkofager. Jonas tecken handlade om död och uppståndelse. Bilden visar hur Jona kastades i havet, slukades av ett havsodjur och slutligen kastades upp på land. Ovanför till höger vilar Jona ut under ett träd, kanske livets träd.